

Forfatter: Laub, Hardenack Otto Conrad

Titel: BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1864-01-25)

Citation: Laub, Hardenack Otto Conrad: "BREV TIL: Martensen, Hans Lassen FRA: Laub, Hardenack Otto Conrad (1864-01-25)", i *Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)*, Karl Schönbergs Forlag, s. 163. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002252230-002-shoot-L0022522300020051.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Biskop Otto Laubs Levnet - En livsskildring i breve (2. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Laub til Martensen
Viborg, 25. Januar 1864

Kjære Biskop Martensen! En Yttring i Deres sidste kjære Brev har bragt mig paa den Tanke at skrive en Anmeldelse af Deres sidste Samling af Prædikener, og jeg har idag foreløbig skrevet til Cand. Stochholm, for at sikkre mig en Plads i Ev. Ugeskr. Jeg vil ærlig tilstaae, at uden en saadan Anledning var jeg ikke kommen til at tænke herpaa. Jeg har altid haft en Sky, ikke blot for at træde offentlig frem, hvor jeg ikke ligefrem maatte ansee det for Pligt, men ogsaa ganske særdeles for offentlig at omtale dem, som jeg maatte sætte meget høit, af Frygt for enten at repetere, hvad Alle maatte sige sig selv, eller at tale om det, som ikke Alle saae, paa en Maade, som ikke Alle eller maaskee Ingen kunde s. 164forstaae. Saaledes er det gaaet mig med Mynster. Paa den Tid, da hans Ritual-Udkast var under Forhandling, følte jeg en stærk Trang til at skrive Noget — ikke for den forestaaende Forandring af Spørgsmaalene ved Daaben, men imod de bittere Angreb paa den; jeg havde det færdigt, — men det blev liggende i min Pult, hvad jeg egentlig ikke senere har fortrudt, førend maaskee da jeg læste i „Meddelelserne“ om Mynsters Stemning i den Tid, hvorledes han, den Store og Faste, dog kunde trænge til at høre et Ord fra dem, der stode langt lavere. Og paa samme Maade er det gaaet mig med Dem, kjære Biskop Martensen! Det er faldet mig svært at skrive til Dem om Dem selv, indtil jeg lærte, at De forstod mine Antydninger. Og da der saa kom et Ord fra Dem, som jeg maatte ansee som et halvt Ønske, var det mig igjen svært at komme paa det Rene med, om jeg kunde opfylde det, om jeg kunde sige til Andre, hvad jeg kunde antyde for Dem; og jeg er ikke kommen videre hermed, end at jeg har trængt til at binde min Beslutning ved meddele den til Dem og til Stochholm. Jo længere jeg nemlig tænkte herover, desto Mere kom der op, som jeg maatte ønske at faae sagt ved denne Leilighed; og alt dette maatte og maa endnu underkastes en Critik for at komme paa rette Sted eller kastes bort. Der vil saaledes hengaae nogle Uger (i disse Dage har jeg en Ordination, som forøvrigt ikke bringer mine Tanker ud af denne Sammenhæng), inden jeg kan komme til at faae rigtig fat. — — Jeg vil endnu kun sige Dem, at jeg i ethvert Tilfælde allerede har haft megen Glæde af at tænke videre over, hvad det egentlig er, De har givet os i Deres Prædikener; thi det er mere en Overveielse heraf, en Udtalelse om Deres Prædiken i Almindelighed, s. 165end en Anmeldelse af Deres sidste Samling, jeg tænker at give; og hertil har De selv givet mig den bedste Veiledning i Deres lille Skrift om Mynster. Det vil væsentlig blive en Sammenligning af Deres og Mynsters Prædiken; og kun Eet har her voldt mig nogen Tvivl, nemlig om det ikke vilde være nødvendigt, naar Alt skulde siges, hvad her maatte siges, at tage Grundtvig med. Derpaa hverken kunde eller vilde jeg indlade mig, og jeg troer nu ogsaa, at jeg paa en anstændig Maade kan faae sagt, hvorfor ikke.

— — Ved hvad De har skrevet om vor politiske Tilstand, var det mig en Glæde at bemærke, at selv hvor der i det Enkelte er en Uoverensstemmelse i Deres og min Betragtningssmaade, er der en langt dybere og fastere Overensstemmelse bagved. Forandringen i 1848 var langt fra hvad jeg havde tænkt mig som det Rette; Forberedelserne hertil i Christian d. 8des Tid var mig i høi Grad imod; jeg var egentlig aldeles indlevet i [det Gamle], som opvoxet af Frederik d. 6tes Tid. Det kostede mig derfor Meget at gaae ind i det Nye, og jeg føler lidt, navnlig i kirkelig Henseende, at der er Meget, som skulde være anderledes. Men jo mere jeg har tænkt tilbage over denne Tid, desto mere maa jeg betragte det som det, der kom med en Nødvendighed, en Historiens Nødvendighed, hvori vistnok altid Menneskenes Daarlighed og Synd spiller en stor Rolle, men som derefter staaer i Guds Haand. Denne Tilstand har nu varet i 16 Aar; en Opgivelse af den vilde volde en uoverseelig Forvirring. Der kan ikke gaaes tilbage; der maa haabes paa, at, naar der maa komme Ro, vil Meget af sig selv stille sig bedre; det vil vise sig, at meget af det Gamle er bevaret og kan endnu komme paa sin rette Plads, s. 166ligesom dog nok i Norge Bondeherredømmet ikke længere er, hvad det har været, trykker ikke længere alle høiere Interesser til Jorden. Men især mener jeg, at denne Tid, vore Forhold udad, nøde os til at holde fast paa det, vi have, naar vi ikke ganske skulle opgive os selv. Hvad det Forestaaende vil gjøre for en Forandring i hele Europa, kan Ingen forudsee, vi kunne rives med; men den eneste Maade, hvorpaa vi kunne forberede os paa Alt, er dog at holde paa det, der er, der nu i 16 Aar har holdt Konge og Folk sammen, og troe, det er givet os af Gud efter den Regel: der er ingen Øvrighed uden af Gud; — han lod Israel faae Konger, fordi det, ubesindigt og overilet, begjærede det, og dog blev dette Begyndelsen til det rette Kongedømme; kan han ikke gaae samme Vei med Folkefriheden? — —

Men nok om dette, som jeg dog ikke forstaaer. Gud være med os Alle!

Deres hengivne O. Laub.